

REGALOS del present número:

Segón folletí de la comedia en un acte

CARTAS QUE NO LLIGAN

(PERE REIG Y FIOI).

Ultim de la interessant novela ilustrada

LA "MIONETTE"

(EUGENI MULLER, traducció de BORI Y FONTESTÁ).

Núm. 51.

15 céntims.

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

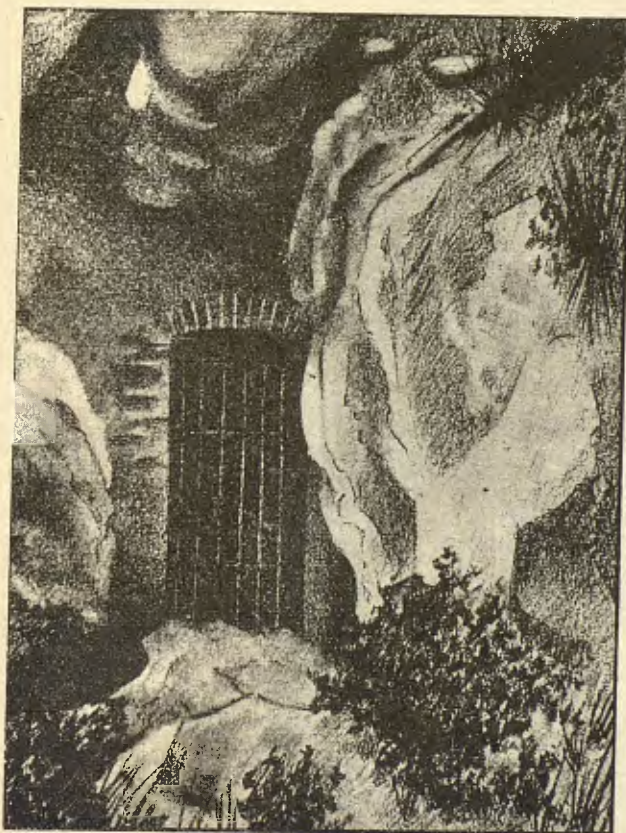
Raurich, 20, principal.

NÚMERO CORRENT. . . . . 15 CÉNTIMS.
 » ATRASSAT. . . . . 20 »

Director: J. Ayné Rabell.

Administrador: Bartomeu Lloró.

ENCONTORNS DEL MONTSERRAT

LAS FAMOSAS COVAS DE COLLBATÓ. — Entrada á las covas.

Ila caygut, y de la manera més vergonyosa que pot caure un poder per tirànich que sigui. Per' guanyar en la darrera lluyta, va posar en joch totas las malas arts, tots el recursos de que disposava; feu us de totas las armas; acudí á la violència; la falsificació, el robo y la mentida, no'l defuraren; y ab tot ha caygut.

Aquella institució malehida que ofegava á Barcelona; aquell drach, qu'enmatzinava ab el seu alé l'ambient de la ciutat, fent que no hi pogués créixer res bó y sà; aquella influencia dissolgent, culpable d'una selecció al revés, qu'en-

ENCONTORNS DEL MONTSERRAT

IAS FAMOSAS COVAS DE COLLBATÓ.

Excursió per l'interior de las covas.

layrava á n'els tarats pe'l sol fet d'ésser gent més fácil de doblegar á totas las immoralitats y baixesas, ha pasat á millor vida.

Lo que per alguns poruchs era castell de roca, qu'havia de desafiar al temps y als homes, ha resultat castell de cartas, qu'un buf tira per terra.

Encara'm recorda, cuan varen comensar els primers intents de lluyta contra la omnipotent trinitat que feya tronar y ploure, l'esverament de molts senyors de sa casa, que no podian comprendre com hi hagués ningú de tan poch seny, pera gosar revoltarse contra aquella autoritat, que tenia á la mà la capsa dels llamps, per fer pols als atrevits.

Se dongué la primera batalla y l'enemich va saltar de l'Ateneu. La gent sensata, els prudents, somrigueren de llástima. Qué significava alló? Res: ni valia la pena de parlarne: no havia sigut més qu'una batussa, sense cap trascendencia.

Una vegada guanyada la primera posició, comensaren els assalts á las altrás, Foment, Econòmica, Cambra de Comers, y cada nova embestida, era una nova victoria. Aquells senyors espavilats, ja no feyan la rialleta d'avans; la cosa ja'ls semblava més seria; però era lo qu'ells deyan. —Res; fins avuy, els hi ha anat com una seda; però ja veurém cuan vinguin las eleccions: aqui no hi ha més qu'un que sá piga guanyarlas. *Al fin y al cabo*, tot lo fet fins ara, no es res, sense las eleccions: y lo qu'es aquestas!... —

Y tots se prosternavan als peus del *Jupiter tonant*, que'ls hi semblava més omnipotent y més *tonant* que may...

Y vingueren las eleccions per diputats y la gent previsorá, al veure qu'aquella colla d'atrebits, gosavan també entrar en la lluyta, pensá rihent per sota'l nas: — Quina castanya se'ls hi espera!

Y tingueren rahó; sols que la castanya, la rebé'l triumvirat qu'ells temian y respectavan, esguerrant els seus pronóstichs.

Ja ho veyéu, vosaltres els prudents, els que no allarguéu una cama, que no tinguéu l'altre peu ben assentat: el caciquisme es mort, ben mort; ab un grapat d'homes decidits, n'hi ha hagut prou per capbussar aquell *papu negre* que tanta por vos feya. Y es que vosaltres, malgrat la vostra *vivesa*, no sabiau compéndrer que tota la forsa, per molta que sigui, no pot res contra las ideas, cuan aquestas se sostenen ab fe y valentia.

Y no es que l'adversari, s'hagi perdut per escrúpols de cap mena. Desde fer els possibles per posar l'estat de siti en ple periodo electoral, fins á buydar la presó, per tenir qui'ls ajudés

ganivet en mà per guanyar l'acta, no s'han des-
cuydat de posar en joch, cap dels recursos de
costùm. Actas robadas, interventors à qui han
exigit la firma ó la vida, ofertes, amenassas, ti-
ros, esvalots, tot el repertori de infamias y vi-
lesas, tot ho han agostat. Però després de come-
sa la malifeta, ells mateixos s'han espantat de la
seva obra y no sentintse ab prou valor per de-
fensarla à cara descoberta, s'han amagat en
l'ombra, com malfactors perseguits per la justí-
cia. May s'havia vist una retirada tant vergo-
nyosa.

Ara qu'es morta la bestia apocaliptica, tots
aquells senyors, sensats y prudents, qu'avans,
al sentir sols el seu nom, ja tremolavan, aixec-
can el cap ab posat triomfal.—Ja era hora!
Que'n feya de temps, que s'havia de donar
aquesta escombrada! Sempre he dit lo mateix...

Molt bé senyors, molt bé; el seu *heroisme* po-
dia ser més oportú, es cert; però ab tot, bon
grat els n'hi sabém; no per la cosa en si, sinó
perqu'es la millor prova de que'l llop es ben
mort, cuan las guillas gosan mossegarlo.

Y ara aquells que duptavan, aquells qu'en
nom d'una ridicula puresa, llensavan excomu-
nions arresserats darrera l'arca santa, que pren-
guin exemple. Ab pochos dias de llyuya, s'ha fet
més cami que ab molts anys de rebequerias
platénicas. Per las ideas, lo mateix que pe'ls
homes, el mohiment es la vida; la quietut es la
mort.

Qui dorm no viu, encara que somihi. Visca
qui ha fet deixondir à Barcelona del seu ensopi-
ment. Ara ja esta desperta y s'ha aixecat; po-
seushi al devant per senyalar sa via: anéu sem-
pre à dret cami, sense giragonsas, ni marra-
das, y tot Barcelona us seguirà y tot Catalunya
ab ella.

JOSEPH PIULA.

Als diputats regionalistas Robert, Rusiñol, Doménech y Torpes.

SONET

Dessota una bandera ben barrada
ha ressonat la veu de tot un poble,
d'una terra que creu, de cor ben noble,
qu'es el Treball sa ensenya benhaurada.

¡La llum de la justicia venerada,
llumena el cós del caciquisme innoble
com se llumena à un mort; à pas ben doble
floreix com un flor la Patria honrada.

Salut, nobles patricis; valentia,
coratje, forsa, alé, la Patria espera;
abrasséuse ben bé à nostra bandera,
el cap ben alt y la Rahó per guia.

¡Y enfront del centralisme que'ns devora
no flectéu els genolls... bon pit y fora!...

J. M.ª CASTELLET PONT.

El Fadri major

Poesia premiada en el Certamen Literari de Tarrassa de 1890

No hi há gloria, no hi há vida
com la vida del treball.

I

Dotze anys no tenia encare
cuan en Ton el recullí,
orfe en Pep de pare y mare
en Ton se'n vá compadí.

Va emportarse'l à la Farga
en calitat d'aprenent

y la feyna tosca y llarga
va estimá en Pep al moment.

Ab goig passava los días
al taller de Mestre Ton
trobanthi las alegrías
allá més bonas del món.

Els amichs y companys d'eyna
l'estimavan ab dalit,
era un jinjol per la feyna,
sempre alegre y divertit.

Treballant de nit y día
ab amor per guanyá'l pá,
Mestre Ton tant lo volía
que'l jornal li vá pujá.

Va ferse home y la taleya
del treball era son fi;
Mestre Ton, que ab goig ho veyá,
de la Farga'l feu fadrí.

L'orfanet ab pler sens mida
aixís deya, alsant el mall:
—¡No hi há gloria, no hi há vida
com la vida del treball!—

II

Del bon amo la pubilla
aqueixos mots vá sentí,
y son ánima senzilla
va somourers pe'l fadrí.

A sa cara enmascarada
per el fum de la fornal
hi vá veure retratada
la virtut santa y lleal.

L'honra bona y la grandesa
del carácter catalá,
era sols la noble empresa
qu'ell volía conreuhá.

Va saberho la pubilla
y al fadrí vá doná'l cor;
Mestre Ton, que per sa filla
hauria dat vida y or,

va saber també la nova,
va alegrarse'n, com hi há Deu,
puig el cor que'l treball cova
honra y goig del treball veu.

Desd'aquell moment y hora
s'estimaren els brivalls;
amor veyan á la vora
de l'enclusa y prop els malls.

Tot amor els hi semblava;
el foch ruent de la fornal,

las guspiras, que llensava
el tort ferro al aplanal;

el baf de las fumeradas,
de la manxa lo cordill,
las bronzentas martelladas
y de la flama'l pur brill.

¡Tot era amor! tot somreya
al entorn d'aytal amor,
y Mestre Ton, que així ho veyá,
¡quina ditxa duya al cor!..

en tant que'l fadrí sens mida
deya sempre alsant el mall:
—¡No hi há gloria, no hi há vida
com la vida del treball!

III

Per vellet va retirarse
de la feyna Mestre Ton;
ja tenia ab que alegrarse,
ja tenia goig al món.

Una filla ben casada
ab un home tot amor,
y un bon nom y fama honrada
tot guanyat ab sa suor.

L'hora aquella benehía
en que al orfe recullí,
y pensava ab alegría
que'l treball du'l goig així.

A sos nets sempre parlava
de la feyna y la virtut,
l'honra santa'ls predicava
qu'es del home'l bell escut,

y aqueixa obra, qu'era seva,
ell mirava satisfet,
—¡Benehida l'obra meval—
exclamava'l brau vellet.

Entretant ab la pubilla
el fadrí gosava amor,
que aixó troba qui s'humilla
del treball al empeny fort.

Abrassava ell á sa esposa,
dava un bés á cada fill,
y sa vida tan ditxosa
benehía ab cor senzill...

mentres deya ab goig sens mida
á son Mestre alsant el mall:
—¡Gracias Ton, m'heu dat la vida
ab la gloria del treball!—

Interior

Va sentirse una conversa breu y enérgica...

Després ella llensà un jay! que tancava tot un poema de dolor; s'aixecà tota digna y's dirigí sola, ben sola á la cambra. Encara may hi havia anat sola á la cambra nuvial.

Res! El primer núvol que's veyá en el cel blau dels seus amors...

Passá'l corredor, poch á poch y plorant magestuosament. Al arribar á la sala, vegé'l piano negre, el piano confident de las grans emocions de sa vida, y passá de llarch.

Be prou hauria buscat consol acariciant las teclas! Però ell l'hauria sentit, y era impossible. Forsosament entre'ls dos s'imposavan unas horas de silenci.

Al entrar á la cambra's deixá anar sobre'l llit. Va caurer suaument, del mateix modo qu'en aquella cambra un dia havia caygut als brassos d'ell.

Peró ¡quina diferencia! Aquell dia, mentres el cos queya, 's sentia que s'enlayrava l'esperit... Avuy, no. Avuy tenia l'esperit abatut... abatut...

Ell va quedar-se sol en el menjador.

Encengué un cigarro—el company inseparable de sas horas de *spleen*—y apoyá son front ample en la má nerviosa.

Y anava passant la tarde.

El corredor alfombrat, era llarch, fosch, silencios... Els cuadros penjats en la paret—notas d'art, palpitants—semblava que's morissin en el silenci. Els hi faltava claror, vida!

Sols al mitj del corredor hi havia una finestra que abocava la claror malalta d'una tarde de Novembre... una claror á cada instant més trista...

Y anava passant la tarde.

Del carrer no pujava ni un crit, ni un soroll. La ciutat guardava la vulgar quietut dels dias de festa.

Cuan moria'l dia van sentirse passos en la sala, y ell va extremirse y's passá la má pe'l front, com si volgués allunyar algún pensament negre.

Era ella, ella que s'acostava, tota trista, tota blanca, tota magestuosa.

Ell sorti á la entrada del menjador, y may com allavoras havia tingut tan pronunciadas las enérgicas faccions de sa cara morena.

En el corredor ja no hi regnava aquell silenci pesat; el romperen els passos suaus d'ella, uns passos com aquells que sentiam de petits

en els pahorrosos somnis, cuan un mort se'ns apropava al llit.

—¡Vida!—de sopte cridá ella:—Tinch por!—

Y arrencá á plorar silenciosament.

Ell hi va anar ab els brassos oberts.

Ella s'hi va deixar caure com desmayada.

La unió fou devant mateix de la finestra; aquella finestra que abocava una claror migrada.

Alló era una aubada d'amor en mitj d'una posta de sol, trista, com las del Novembre.

...Van sentirse uns petons vibrants... Després el passos dels dos que's dirigian... qui sab ahont! Potser á arrencar notas alegres del piano.

Tal volta á la cambra...

R. SURIÑACH SENTÍES.

(Il·lustració de Victor Serra)

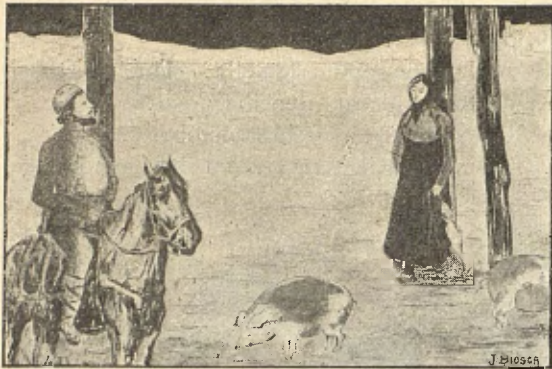

*
* *

M'han dit que m'has oblidat
y jo ho he posat en dubte:
avuy t'he vist aná ab ell
y he pensat: ¡Jo'n tinch la culpa!

CONRAT LLANÓ ROVIRA.

El cavaller.

I

Per la plana va l'exòtich cavaller,
va perdut, per hont el porta son corcer.
El corcé al sé á la planura
vá y s'atura.

El cavaller veu la plana sense fi,
fa cinch horas que voleya, y en las cinch
sols ha vist homes de guerra
per la serra.

Y á galop d'ells ne fugía per l'afrau,
per l'afrau hont hi regnava dolsa pau.
Pró l'afrau l'acobardía
y'l temía.

Cuan en l'esplendenta plana ha arriuat
ha mitj rigut ab el rostre sercnat.
Y ha contemplat ab dolsura
la planura.

Ab pas lent l'atravessava lo corcer.
Boy mirant arreu, l'exòtich cavaller
va descobrirne una noya
bonicoya.

Guardant porchs ella filava tot cantant
cuan el cavaller va dirli ab esglay,
ab l'esglay a'una criatura
y ab pahura:

—Jovincela, jovincela de bon cor,
que pasturas y que guardas els teus porchs,
¿hont podria jo aná á raure
pera jaure?

El cansanci'm martiritsa, vinch de lluny,
y la son, la son aluca los meus ulls.
Fa cinch horas que pateixo
y daleixo.—

La minyona, vergonyosa li respón:
—Caminéu, y á mitj-horeta d'aquest vol
un masot deuréu trovarhi
hont estarhi.

Y diguculi á la mestressa que hi trobéu,
que á'n allí jo vos hi envio. Y hi cntreu,
pera ferhi vostra estada
reposada.—

Las dos bocas prest se varen enmudir
y els ulls dels dos van trobarse fit á fit
Y lo sol qu'els contemplava
s'amagava...

El cavaller va deixarne lo corcer
y ella'l fus va deixá caure per l'herbey...
El cavaller va mirarla,
va besarla...

II

Son avall, camí d'Espanya, son avall,
el corcer de tant com corra sembla un llamp,
son camí avall tot besantse
y abessantse.

L'esplendent astre del día fon sa llum,
en la prada boy per terra jau el fus,
y els porchs qu'arreu s'entretenen
van y venen.

III

Y allí al voltant de la serra soná un crit,
y allá al lluny de la planura un sospir...
y la plana ab melangía
s'adormía ..

A. MASERAS

(Dibuix de Biosca.)

El fret dels pichs

L'Angela y l'Enrich s'havian unit, més no per
l'impuls d'un amor apassionat que fond dugas
ánimas en una. Ell era'l fill únich d'un marqués
acaudalat y ella nascuda d'un comte dels més
opulents del encontorn. L'Enrich, viciós com
molts joves de sanch blava, havia gastat els seus
més hermosos anys en plahers que l'embutiren
y'l materialisaren fins casi ferli perdre tota no-
ció d'ideal. Per ell jamay hi hagué res impossi-
ble. Volgué una cosa, ambicioná un capritxo y
tot seguit son desitj se va veure convertit en re-
lital. La poca lluyta en tot lo d'aquesta vida, li
havia fet provar tot lo que baix el nom de di-
versió se coneix, y aisis es que als vint y cua-
tre anys se trobá ab molt cansanci en el cos y
molta indiferencia en l'ànima. En una de las
moltas reunions aristocráticas que frecuentava
conegué á l'Angela, una noya ni guapa ni lletja,
quelcóm orgullosa de la fortuna de son pare,

de las joyas qu'ostentava. Aburrit del món, cregué l'Enrich que lo millor que podria fer seria casarse, y com que per altra part á ella tampoch li desagradá, s'entengueren, passaren l'època del festeig, sens que pogués en el cor del marqueset renáixer l'amor apagat ó més ben dit mort en flor per las calaveradas d'una vida molla. Ella corresponia poch menys que fredament y tan sols per no quedarse sola y pe'ls consells dels seus pares havia prés aquella determinació. S'havia educat ab una institutriu y li mancavan las caricias de sa mare á la que pocas vegadas veyá. L'instrucció rigorosa y metódica no havia pogut comunicarli aquell entusiasme que sols las mares ab els arranchs de la passió y ab el foch dels seus petons, saben fer conèixer en l'ànima dels seus fills estimats.

Casats ja, ocuparen un palau que'l marqués tenia en la capital, y en els seus salons s'hi reunia lo més granat de la noblesa y aristocracia. En el vértich del vals ó en l'animació d'una conversa interessant, el cor dels joves esposos s'esbargia un poch, donava un punt més d'extensió á las fibras de l'alegria...; més, els concurrents se retiravan, fugia'l bullici y'l soroll del piano, las flors restavan secas sobre l'alfombra y la indiferencia tornava á apoderarse d'aquells dos sers que no's tenian gota d'afecte y sentian fret. Vivian junts, més entre ells hi existia un abim. No hi havia l'idili etern de dos enamorats, ni'l mormoll de dos llavis que tot sovint se juntan, venia á interrompre aquell silenci que glassava. Fins ni intimitat se pot dir qu'entre ells existia. Se tenian cert respecte, y las pláticas y tot eran insustancials. Els tronchs d'anyosos pins bé cremavan de debó en l'habitació, més res... el fret continuava regnant en aquella casa hont hi moravan dugas personas envejadas de la societat que no coneixia sa desdita.

Arribá l'estiu, y'l marqués ordená á l'Enrich que al ensemps que per necessitat per distreures un poch, se trasladés ab la seva esposa á unas magnificas propietats qu'ell tenia en un poblet no molt distant de sa residencia. Inútil es dir que las comoditats modernas estavan reunidas en aquella casa de camp, elegant y sòlida, molt á propòsit pera oblidar per un temps la inquieta vida y l'atmósfera viciada de la capital.

Ab la indiferencia habitual acullí l'Enrich l'ordre del seu pare y hasta ab cert gust, pera véurer si podia reviure un poch els seus dormits

sentiments. Arreglat l'equipatge se despediren dels amichs y demés familias conegudas, y montaren en un cotxe molt luxós, arrastrat per dos cavalls, color canyella, de perfecta semblansa. Els dos casats se sentaren sobre aquells coixins de pell fina, trepitxant una alfombra d'un pam de groixor. Tanta era la indiferencia que's tenian, que transcurri una hora de viatge sens apenas dirse res y sols alguns monosilabs que poca cosa significavan. El sol queya ab tota la forsa dels seus raig de foch sobre la carretera, y'ls aucells apenas cantavan, secada sa gorja per la calor que abrasava. Una boyrina de pols aixecada per el trepiteix del carruatje, omplenia'ls cristalls de las finestras que permaneixian tancadas. El jornalero respirava ab forsa, y cayent per son front las gotas de suor, caminava feixuch sota aquella pluja de foch que l'astre del dia enviava. Certa modorra, xafagor y deixadés demostravan qu'estavam en la estació de las nits curtas y del ensopiment. Feya calor en gran!

El cotxe seguia'l seu camí en direcció al poble, emportantse las miradas rublertas d'enveja dels caminants que trobavan, els que jutjavan als del cotxe com els més felissos mortals. En un petit turó, arrán de la carretera, estavan assentats un minyó d'uns vint y dos anys, ab l'ample barret de palla rústega, ab mànigas de camisa y trajo lleuger; ella, hermosa, sens poguerli pendre la blancor de las sevas galtas aquell sol ab l'ardent poder de son centelleix, rossa com las espigas de la plana, vestida ab un trajo que deixava entreveure la esplendidés del seu cos y la serenitat de son rostre, fidel retrato de la sencillés y grandesa de son ànima. S'estimavan: cada dia en aquella hora, cuan ell se'n anava á segar y ella tornava de la font ab el canti al costat, s'aturavan, s'asseyan pera repetir-se lo mateix tots els dias, que son amor no minbava; tot sovint la conversa s'animava y finia per juntarse dos llavis que gosavan ab son frech y sens saber per qué; idili de la serra, ingenuitat la del amor del terrós que té per testimonis de la seva puresa la blavor d'aquell cel tan seré, la farúm dels roures emportantsen mil escencias de flors boscanas, la dolsor d'aquella melodia qu'entonan á la vegada els més pintats aucells. Y'l murmurí de l'aygua que trenca els seus fils de plata en las rocas, produhint armonias iguals al llenyatje de las fadas, ondinas y sers celestials.

Al passar el cotxe devant de la enamorada pa-

rella, l'Enrich y l'Angela la contemplaren, sentint quelcòm que no sabian explicarse. Ell girava son cap pera contemplarla millor, com envejantlos, y experimentant un buyt en son cor se miraren ab indiferencia, y l'Enrich, portant á sa imaginació mil historias senzillas d'amors purs é ignocents, de cent faulas en que li enrahonavan de personatjes encantats, doná una mirada retrospectiva á sa existencia y sols trobá recorts negres, plahers d'una hora, depravació, fatiga, tristesa, res que al recordarho pogués causarli fruició. Sens donarsen compte malehi als seus pares que no l'havian ensenyat á sentir, y renegá per un instant de sa posició. Després mirá á l'Angela, experimentá son cor una sensació glacial semblant á las que repetidas vegadas havia sofert á casa seva, en la orgia, en el vici, en els seus amors y en la nova vida de casat, y no poguent apartar dels seus ulls aquell cuadro de poesia y de hermosa passió, digué, mentres semblava abrigarse:—¡Tinch fret!...—Y á tot aixó els transeunts seguian envejantlos, y'l sol queya aplanant ab sos raig de foch las pedras de la carretera y deixant collortas las flors que anyorava l'aygua.

FRANCESCH OLIVES SIMÓ.

Íntima.

.....
 ¿Ho veus? ja estém casats.

.....
 ¿No't sents ditzosa
 d'estarte al meu costat?... Aprópat... ¡miram!...
 que desitjo en tos ul s enmirallarme
 fins que'm cremi l'ardor de ta mirada.

.....
 Aixís; donam las mans.

.....
 Ara mos llavis
 ab els teus vull juntar una y mil voltas
 y després abrassarte y... abrassarte
 fins que caygui rendit sota tas plantas.

.....
 ¡Qu'ets hermosa, Mercé!

.....
 Ta imatje pura
 m'ubriaga de goig y'm roba l'ànima.
 Estimam com t'estimo y nostra ditxa
 ningú podrà igualar sobre la terra.
 ¡Y juram que ja may, may en la vida
 serás de ningú més!...

.....
 ¡De cap més home!...

.....
 J. BALAGUER Y SOLER.

Havém rebut:

CURTAS... Y MÉS CURTAS, per Joseph Plana y Dorca.—Barcelona. Imprempta Fidel Giró.—1901.

En un llibre elegantment imprés y verament atractiu, ha publicat D. J. Plana una colecció d'entretenciments poètics no mancats de certa desinvoltura, lo que acredita que si l'autor es jove, pot fer quelcòm aprofitable. El senyor Plana no té istil propi; recordan sos ensajios á altres escriptors, no massa afortunats, lo que indica que dit autor no estudia'ls bons mestres dintre de la literatura. *Al Inefable, Gethsemani* y algún'altra son ben vistosas y ab ayre escaygut. En el prólech l'autor diu cosas que, á tindre espay las hi escatimariam; en alguns indrets té rahó, en altres está complertament equivocat, y ademés que per rebátterli ditas equivocacions, hauríam d'employar arguments ja gastats.

LA CEGUETA, comedia lírica, de costums catalanas, en un acte y en prosa, original de Pere Cavallé, ab música de Domingo Nogués.—Reus. Imprempta de Ferrando.—1901.

L'autor d'aquest llibret, que de passada s'ha dit, li coneixem alguna coseta de més consistencia, ha estat poch afortunat, puig ademés d'imitar á una obra d'autor ben respectable y de valú, no resulta son darrer treball lo que's proposa, ó s'ha fer una comedia de costums catalanas. Nosaltres no la trobém ben definida la comedia en l'obreta d'en Cavallé. El llenguatge es trivial en molts indrets. Francaament, de primé'ns creyam que *La Cegueta* era una parodia de *L'alegria que passa*, per'ns hem equivocat, puig á serho, l'autor hauría contret algún mérit.

B. Y P.

BIBLIOGRAFIA ESPAÑOLA.—Revista general de la imprenta, de la librería y de las industrias que concurren á la fabricación del libro.—Número 2.—Madrid 1901.

Aquesta Revista conté tres seccions: Bibliografía, Crónica y Anuncis de las principals obras que veuen la llum á Espanya y al extranger.

DATOS HISTÓRICOS de la Casa A. Cavallé Coll.—Fábrica de grandes órganos de iglesia y de salón.—Paris.

Es un tomo imprés en la impremta de la Casa de Caritat, sortit de la casa d'aquesta capital Georges Crochet, representant de la fabricació.

Verament es curiós llegir la llista de las orgas construidas per la casa Cavallé Coll, que conta ja dos sigles d'existencia, poguentse un enterar de que, per lo que atany á Catalunya, las que tením á Santa María del Mar, de nostra ciutat, y las de la Catedral de Lleyda, son obra de la fabricació esmentada

El tomo va adornat ab alguns grabats, entre ells el retrato del fundador de tan important casa.

CANÇONER POPULAR.— *El testament de N'Amelia.*— Cançó VI de las populars catalanas, que ab tant bon acert y écsit creixent se publican. Dipòsit: Rambla de Sant Joseph, 11, Barcelona.— Se ven cada una á 10 centims.

A.

* *
* *

Gracias, dona adorada,
m'has fet felis, felís d'una vegada;
m'has tret del cor el dubte y la recansa,
m'has obert el bell cel de la esperansa.
¡M'has dat el goig, m'has sadollat de vida
cuan jo creya que'l viure era mentida!

Gracias, oh dona hermosa,
has fet al món un'ànima ditxosa;
alentant aquest cor que tant t'adora
d'ell te'n has fet senyora!
L'has inundat d'un goig que ja anhclava,
d'un goig que ja volía,
y que despert y tot fins lo somiava,
y que adormit y tot lo presentia...

Prenme'l cor, qu'es ben teu, es vida teva,
y dom l'ànima tu... que també es meva!

PERE D'ARBUES.

NOTAS ARTISTICAS

Espléndida promet resultar la festa artística que en honor al eminent mestre italiá Verdi, tindrà lloch el día 16 del mes entrant en el palau de Bellas-Arts.

A ben segur que será un dels atractius més vistosos de l'Exposició que actualment celebra en dit edifici l'Institut Agrícola de Sant Isidro, prenenhi part la «Escuela Municipal de música», las societats corals «Orfeó Catalá», «Catalunya nova», algunas bandas militars y la Municipal, además d'una massa coral de trescents executants y una orquesta de cent trenta professors, baix la entesa direcció del mestre Goula.

S'han ofert gratuïtament, entre altr s artistas, las senyoras Bordalba, Val-Rossell Carrera, Huguet, Homs, Dachs y Casals, y'ls senyors Palet, Puiggener, Simonetti, Escursell, Riera, Aragó, Brotat, Banquells y altres molts no menos valiosos.

Al acte hi assistirán invitadas las Autoritats, Cos Consular y la Premsa, que ocuparán la galería del Saló Reyna Regent, adornat com en las solemnitats més suntuosas.

Formará part del programa la *Missa de Requiem* del ilustre Verdi, quins ensaigs han comensat ja en el teatro de Novedats.

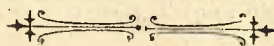
CONCERT ENGEL-BATHORI

Divendres passat á la nit assistirem al deliciós concert que en el Saló Parés donaren els distingits artistas monsieur Emili Engel y Mme. Jeanne Bathori, dels concerts Colonne y Lamoureux de Paris.

El *recital* de tota la sessió estava dedicat esclussivament á las obras dels eminentes clasichs Schubert y Schumann. Del primer compositor, la Bathori, ab una delicadesa esquisida y ab un misticisme tot art, ne cantá una *Barcarolle* y *La religieuse*; després el poema *Le voyage d'hiver*, del que sobresortiren els trossos *Bonne nuit*, *Larmes glacées*, *La poste*, *Le rêve de Printemps*, *Le joueur de vielle*, *Cheveux blancs* y *Soleil d'hiver*.

Mr Engel, tant en la cansó de Schubert, *Le depart* com en *Les amours du poete*, poema d'Enrich Heine ilustrat ab música de Schumann, ens demostrá qu'es un veritable mestre y que posseheix tot el talent indispensable pera donar relleu al romanticisme simpátich de la música del gran compositor. Inútil es dir que tant Mme. Bathori com Monsieur Engel foren entusiasticament aplaudits al final de cada cansó, mes ahont el públich vá demostrar mes son entusiasme fou en els tres duos *Cherchons tous deux*, *Tableau de famille* y *Sous la tenture*, que abdós artistas cantaren ab una delicadesa extraordinaria.

Ab ànsia esperém el segon *recital* que'ls notables concertistas ens farán fruhir avuy, cual sessió estaré dedicada á la música francesa contemporánea de Godard, Saint-Saens, Massenet, Bruneau y altres.

ROMEA.

Els darrers estrenos de la temporada han sigut: *Goig sense alegria* y *Mal de moda*, dugas produccionetas cómicas en un acte.

La primera, del senyor Campderrós, entretingué al públich fentlo riurer sovint. De consistencia no'n té gayre però hi há alguna situació ben ensopegada.

Sense que ningú s'hagi d'otendrer, dirém que en nostre concepte, *Mal de moda* está forsa millor. La obreta del senyor Argila y Font es una comedia en un acte més que un juguet, perque t'els seus ribets de idili, si bé un xich vulgarisat, regularment conduhit cap al desenllás que, ab tot y preveurers desde'l primer moment, causa bona impressió. Las situaciones cómicas hi abundan, com també els xis'es, algún d'ells un xich massa carregat de bitxo, més que per lo que expressan pe'l significat qu'entranyan. Però ab tot, el públich va acullir la darrera obra del senyor Argila ab mostrars d'aprobació, demanant l'autor al final. En la execució s'hi distingiren las senyoras Monner y Clemente, la senyoreta Verdier y els senyors Capdevila, Olivé, Virgili y Manso

* * Divendres á la nit, avants del estreno de *Mal de moda*, el jove bariton senyor Souteyran cantá dugas composicions musicals del llorejat mestre Guiteras, *L'adeu del desterrat* (barcarola) y *Amorosa*, que varen ésser aplaudidas com també'l cantor

NOVEDATS

Dimecres vinent hi debutará la companyia del teatro de la Comedia de Madrid, que dirigeix el primer actor senyor García Ortega, y de la que forma part la primera actriu donya Rosari Pinao y la senyora Rodríguez y els senyors Rubio, Vallés y Mendiguchia, ben coneguts tots de nostre públich.

Durant la temporada la companyia ens donará á conèixer las obras estrenadas ab mes éscit á Madrid, entre ellas *Los Galeotes*, dels senyors Quintero, *Lo cursi*, de Benavente y *Morada històrica*, de Ricard Blasco. Ademés un'obra d'en Benavente, *Sacrificios*, no estrenada encara, essent el públich barceloní qui primer que cap altre puga jutjarla.

TÍVOLI

Les enramaes, lletra dels senyors Tous y Cerdá ab música del mestre Giner, es una sarsueleta d'argument poch original, empró ben dialogat á trossos, y forsa agradable en sos passatges musicals, precisament per sa senzillesa. La festa popular valenciana de *Les enramaes* te un ayre de la nostra també típica de Maig, la de la Santa Creu.

En aquesta obreta s'estrenaren dugas decoracions del escenógrafo senyor Alós que produhiren bon efecte.

La execució bastant ajustadeta, distingintse la senyora Fora, senyoreta Molins y els senyors Angeles, Tomás, Sánchez, Gómez y Ferrando.

Y se m'ocorre preguntar: per qué enguany els hi ha tocat en sort als valencians posar en escena obras que acaban totas ab *gavinetas*, trabucassos y altres medis de mortandad? Hi ha moments en que'l género se fá un bon xich repulsiu.

Dissapte vir ent tindrà lloch en el «Centro Lliberal Monárquich» del districte seté (teatro Lope de Vega), una funció extraordinaria á benefici del Conserje, Mestre-pianista y demés dependencias. El programa es variat, pug además de cantarse las tres sarsueletas *La Leyenda del monje*, *Agua, azucarillos y aguardiente* y *El Cabo primero*, acabarà la vetllada que promet ésser agradable, ab un gran ball de rams ab orquesta.

En la societat «Jockey Club» diumenge passat la senyoreta Baylo y el senyor Pullés, hi representaren la sarsueleta *Chateaux Margaux*, fent gala abdós joves artistes de sas bonas qualitats de dicció y de cant. El públich els aplaudí forsa, ab justicia, obligantlos á repetir el dúo.

La senyoreta Baylo, sobretot, guanya molt de dia en dia en quant á desinvoltura sobre las taulas, y aquesta qualitat acompanyada de sa bonica veu farà que's reveli de sobte consumada artista.

El diumenge passat va tenir lloch en el «Casino Artesano» el benefici de l'actriu donya María Casajust, quin programa estava compost de la tragedia catalana en tres actes del malaguanyat don Víctor Balaguer *Las esposallas de la mort* y las sarsueletas *Como está la sociedad* y *El teatro nuevo*. ¡Quín contrast!

La interpretació de ditas obras, en conjunt fou bona, distingintse la beneficiada, junt ab els senyors Puig, Galindo, Pons, Rodas, Mallorquí y altres.

El teatro atestat de gent.

Devant de numerós y escullit públich va tenir lloch en la distingida societat «Bretón» la representació de las sarsueletas *Con permiso del marido* y *Entre mi mujer y el negro*.

La execució bastant acceptable, distingintse molt las senyoras Aleu, mare y filla, y'ls senyors Reball y Ravés.

Abduás produccions foren dirigidas per l'aplaudit artista senyor Rebull.

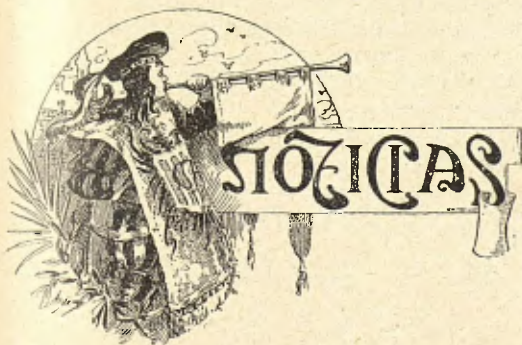
El teatro del Circol «La Granada» va veures molt con corregut ab motiu de celeb arse'l benefici del director del cuadro dramátich Don Alfred Mer. Se posá en escena el drama de Pérez Galdós *Doña Perfecta* que va obtenir un écsit complert. La interpretació que varen donarli las senyoras Mallí, Borralleras, Cardalda y Llibre, y'ls senyors Oliva, Berangé, Nolla, Roig, Escuder Anglada y el beneficiat, va ser justa, rebent tots ells grans y merescuts aplausos. Després repre-entaren, baix la direcció del senyor Berangé, el popular saynet *Qui... compra maduixas*, quin desemenyo fou molt aplaudit.

Las obras posadas en escena el diumenge á la nit en «La Banya Graciense», foren las sarsueletas *La hija del barba* y *Lo somni de la Ignocencia*, en las que hi reculliren molts aplausos del públich, tots els artistas que hi prengueren part.

Abduás obras foren concertadas pe'l distingit pianista senyor Amat.

La Secció Dramática de la distingida societat «Centre Provincial de Lleyda» dirigida pe'l senyor Monclús, posá en escena la vetlla del diumenge ultim, las obretas en un acte *El teniente cura*, *El Arcediano de San Gil*, *Tal hi va qui no s'ho creu*; quins intérpretes foren molt aplaudits per la numerosa y distingida concurrència qu'omplia la sala d'espectacles.

En el teatro de la «Asociación de Matarifes» s'hi posá en escena, baix l'entesa direcció del senyor Vilardebó, las obretas en un acte *L'últim inglés*, *Purada y fonda y Els grills de las sebas*, en quina execució s'hi distingiren molt els aplaudits artistas senyors Vilardebó, Sabater, Estefa, Curet y Esteva. No cal dir que'l públich era numerós y escullit com de costum.

Nostres folletins.

Contra la nostra voluntat aplessém la reparació de la comedia de don Albert Llanas,

EL SI DE LAS NOYAS

Entre tant repartim avuy las 8 planas de la xistosa comedia-

CARTAS QUE NO LLIGAN

Si al terminarse aquesta no podém encara publicar *El si de las noyas*, que no será per culpa nostra, oferirém á nostres volguts favoreixedors el primer folletí del drama d'écsit d'en Rovira y Serra, estrenat á Novedats en la present temporada

RIU AVALL

* * *

Ab el present número acaba la interessant novela d'Eugeni Muller, traduhida per en Bori y Fontestá,

LA MIONETTE

Inmediatament comensarém la publicació de

EL PAS DE LA MORT

novela premiada en nostre primer Certamen, original d'en Rafel Nogueras y Oller, que estarà ilustrada ab dibuixos d'en Ricard Opisso.

Seguirán després las novelas *L'Apóstol*, d'en Manel Folch y Torres, *Idili*, d'en Joan M. Guasch y els cuadros de montanya, *Una nit al Canigó*, d'en Jules Delpont y *L'aplech de Font-Romeu*, d'en Maurici Fius y Pala, obras totas llorejadas en nostre Certamen.

Hem rebut el següent imprés:

«Vergonya eterna per tot Catalunya, si no s'aixeca prompte á Barcelona el monument del fundador del teatro catalá y gloria de las lletas de nostra terra, don Frederich Soler (Pitarra).—*Romani Calderona.*»

Com sia que nosaltres, en el número 4 de CATALUNYA ARTÍSTICA del any passat, ab motiu

del 5.^m aniversari de la mort del poeta, ja procurarem ressucitar l'entusiasme adormit allavoras, y ara, á fi de que per qui correspón se portés á terme la construcció del monument, tornarem dintre de poch á insistir sobre lo mateix, y qui estigui ab nosaltres que s'adhereixi.

¡Ab sis anys no hi ha hagut temps més que de posar la primera pedra!

SUSCRIPCIÓ PÚBLICA

destinada á aumentar els ingresos pera'l Monument á FREDERICH SOLER, quals donatius no podran excedir de **una pesseta**, al objecte de donar á la suscripció caràcter popular.

De las cantitats recaudadas se'n farà entrega á la *Comissió Executiva del Monument*.

Total: 25'60 ptas.

(*Continúa oberta la suscripció.*)

Per excés de material, ja compost, deixém de publicar en aquest número la ressenya del primer concert verificat al Tivoli dilluns passat per la societat coral «Euterpe», el resultat de l'Assemblea catalanista de Tarrasa y la Correspondencia literaria, lo que farém en el vinent número.

La societat coral «La Lira Vendrellenca» fa una excursió á n'aquesta ciutat y anuncia pera'l diumenge al teatro Romea, un espectacle organiat per las seccions dramática y coral, en el que, ab la cooperació d'algunes actrius de dit teatro, se posarán en escena las obras *La malvasia de Síges* y *En Pau de la gralia*.

Además, la secció coral executarà el següent programa:

Primera part: *Los Pescadors*, J. A. Clavé. — *Clar de lluna*, J. Ramón. Pau Casals. — *Lo Prometatje*, C. Cuspiñera.

Segona part: *Los mesos*, Apeles Mestres, Pau Casals. a) *Cansó de Mars*. b) *Cansó d'Abril*. — *Matinal de Primavera*, R. Ramón. B. Dini. — *Los xiquets de Valls*, J. A. Clavé.

El famós dramaturg noruech Enrich Ibsen se troba gravíssimament malalt á consecuencia de dos ó tres atachs de feridura que ha sofert en poch temps, en termes que no's té esperansa de salvarlo.

Voldríam que'ls pronóstichs méichs no sortissen encertats.

A tots els que presenten en l'Administració de CATALUNYA ARTÍSTICA els folletins en bon estat de la joguina *Un eclipse de lluna*, se'ls entregará un exemplar encuadernat mitjansant l'import de 10 céntims de pesseta.

En aquesta administració se ven al preu de 15 céntims l'exemplar, la joguina cómica en 1 acte, original de don Joseph Graells, titulada *Celos de l'Escolástica*.

CATALUNYA ARTÍSTICA se ven á París, Boulevard Montmartre, Kiosque núm. 50, de Mme. Schneider.

Com se fa una xarada.

IDEM.

Aquell que tinga estonas vagativas y vulga sapiguer de fer xaradas que vingui ab mi, que jo ab molt pocas *tota* li ensenyaré la práctica.

Re hi fá que siga sabi ó molt *hu-ter*sa el qui vulga una estona encaparrarse, puig es bo per aquestas tonterias cualsevol papanatas.

Si es pare de familia, *cuart* primeras cosas que ha de fé es treure la canalla y tancarse en un cuarto, ahont no puga entrarhi ni una rata.

Procurá avans menjar un tros de *prima*, que anant tip es més fácil inspirarse, y pe'l que puga ser, beu un bon trago de vi (que no hi hagi aygua).

Suposant que tindrà taula y cadira s'assenta á la cadira (no á la taula); se treu uns cuants papers... d'allá hont ne tingui. y prest la ploma agafa.

Es convenient que á n'el tinté que suca hi hagi tinta, ó sinó fa un cataplasma; cuan ja ho té tot á punt, atenció *hu-dugas* y va per la xarada.

Comensa per escriurer... lo que vulgui explicant lo que li dongui la gana, combina lo que més convenient tingui fins que arriba á cansarse.

Busca silabas, mots, frases que lliguin perque *cuart* solucións sigan exactas, procurant de que sempre juguint totas una ó dugas vegades.

Un cop llesta, la envia á un periódich esperant (assentat) l'altra setmana, pera veure si en la correspondencia li diuen... que no fassi més *desgracias*.

J. STARAMSA.

* *

LOGOGRIFO

1	2	3	4	5	6	Metge catalá.
3	2	6	4	5		Ofici.
1	2	3	2			Acte lleig.
	6	4	5			Riu de Catalunya.
		5	4			Nota musical.
			3			Consonant.

Fidel Giró, impresor.—Carrer Valencia, 311, Barcelona.

CATALUNYA ARTISTICA

SETMANARI IL·LUSTRAT de Literatura, Arts y Teatros.

Redacció y Administració: — Raurich, 20, principal. — (Hi ha bussó á la porta.)

12 planas de text degut als millors prosistas, poetas y crítichs regionals. — 4 de novela ilustrada. — 8 de folletí dramátich. — Grabats y dibuixos de notables artistas. — Cubertas en paper de seda.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: BARCELONA, trimestre 2 pessetas. — FORA, mitj any 4 pessetas. — EXTRANGER un any 12 franchs. — NÚMERO CORRENT, 15 céntims. — NÚMERO ATRASSAT, 20 céntims.

FÁBRICA DE SOMBREROS

de totas classes y formas

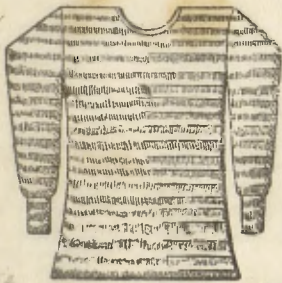
A. GILI

ES DE LAS CASAS QUE VEN AB MES ECONOMIA

HOSPITAL, núm. 16. — BARCELONA

Vendas al engrós y al detall.

PREUS DE FÁBRICA

Casa exclussiva en

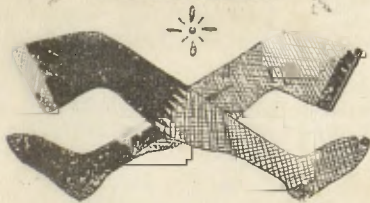
GENEROS DE PUNT

DE

GONZALO COMELLA

CARDENAL CASAÑAS (Avants Riera del Pi). núm. 10.

BARCELONA

Marca registrada.

TANCAT ELS DIAS FESTIUS

Galería Lírich-Dramática Regional

DESPATX Y ARXIU: Raurich, 20 principal

Aquesta nova Galeria montada luxosament, ofereix als senyors autors dramátichs y músichs compositors de Catalunya, Balears y Valencia, condicions ventatjosíssimas.

Respón del cobro de propietat, conta ab un escullit servey de Corresponsals, percibeix tan sols un 10 per 100 dintre Barcelona y un 15 per 100 per tot Catalunya y regions indicadas, inscriu **gratuitament** en el **Registre de la Propietat Intellectual** las obras dels autors que representa, liquida al cap del mes y defensa'ls drets d'autor sense retribució devant de **Centres gubernatius, económichs y judicials**.

Poden els senyors autors demanar la **Circular** que conté las condicions de la nova

GALERÍA LÍRICH-DRAMÁTICA REGIONAL